

... A LES FONTETES

GENERALITAT
VALENCIANA

parc natural
de la serra
de mariola

butlletí quadrimestral del parc natural de la serra de mariola
núm. 20, tardor (setembre-desembre) 2023

El baranc del Cint [foto: M. Vives]

SUMARI

02 EDITORIAL

03 MANTENIMENT I CONSERVACIÓ
La ruta groga del Parc Natural

05 PROJECTES SINGULARS
Jornades de marcatge a la
reserva de fauna del Canyet

07 COMUNICACIÓ I DIVULGACIÓ
INTERPRETACIÓ I EDUC.AMB.
Miscel·lània d'accions i activitats

09 PER CONÉIXER, PER CONSERVAR...
La migració de les aus

11 EQUIPAMENTS I ÚS PÚBLIC
Millora de la senyalització del
Parc Natural

12 CONTRAPORTADA
Planificació anual de la gestió del
Parc Natural

EDITORIAL

Ens trobem amb la intenció de presentar un nou lliurament del butlletí i fer la vista arrere d'aquest quadrimestre i..., què podem dir? La veritat que és difícil no pensar en una altra cosa: la tardor? I les pluges? Doncs això, tardor eixuta com costa recordar, o no tant ja. El calendari ens recorda els productes de temporada, cultivats i silvestres, però no serà l'any dels boletaires. També sabem que s'inicia la veda, amb la voluntat del parc d'obtenir la màxima informació de les activitats acomplertes per tercers, per a compatibilitzar l'ús públic, i el gran esforç que això implica. Recordem que la cacera és una activitat regulada, que tant si el Parc Natural informa com si no, es duu a terme igualment «com sempre» i a tot el territori, i que el PN ni és l'ens competent qui autoritza ni el promotor o realitzador de l'activitat. Doncs així, què millor que informar. És el moment de la major part de les proves esportives de carreres de muntanya o, més a l'avantguarda, *trails*. Així i tot no ens hem deslliurat d'alertes 3, forts vents, o fins i tot d'algun incendi... En definitiva, una tardor atípica? Això sí, les fulles caduques han acabat totes caient.

MANTENIMENT I CONSERVACIÓ

La ruta groga del Parc Natural

Com és habitual, l'equip de manteniment i conservació du a terme treballs de molt diversa tipologia i repartint l'esforç per tot l'àmbit territorial de l'espai en funció de la programació i de les prioritats, però sobretot de les necessitats i els imprevistos. Ara no ha sigut diferent, però sí cal destacar preferentment l'actuació destinada a la correcció d'impactes i necessària millora de la ruta oficial groga del Parc Natural. Aquesta ruta presentava seriosos problemes que han anat agreujant-se acceleradament, amb trams molt desdibuixats, amb aparició de moltes noves travesses, processos erosius molt significatius, etc. Cal assenyalar que, a banda de les dificultats que el terreny rocós ofereix, l'afecció per usos no compatibles és molt patent. D'aquesta manera, en els diferents trams de la ruta s'ha treballat en la delimitació del pas, la construcció de murets i marges, dissuasió de travesses, correcció de l'erosió i millora de la seguretat amb baranes i esglaons... També s'ha implementat la millora de la senyalització interpretativa a l'àrea recreativa, i d'orientació. Cal destacar addicionalment la restauració d'un tram molt degradat a l'accés al Preventori des dels Llençols, un itinerari molt popular per a la població local. Cal dir que, a banda de l'ús quotidià, aquest tram forma part del traçat d'algunes proves esportives de molta rellevància com el Trail Solidari, en aquest sentit representa una col·laboració, per a esmenar trams amb dificultat envers la seguretat.

[Foto: Juani Ruiz, Diario Información]

PROJECTES SINGULARS

Jornades de marcatge de voltors a la reserva de fauna del Canyet

Amb la tardor novament s'han dut a terme tres sessions de marcatge de voltors a la reserva de fauna del Canyet de les Pedreres de Sant Cristòfol. En aquesta època de l'any, la colònia de voltors de la serra de Mariola augmenta estacionalment de manera molt considerable, i no és gens difícil observar-ne desenes sobrevolant ben a prop. Cal recordar que el «projecte canyet» es va iniciar l'any 2000, per iniciativa d'un grup de persones constituïdes en associació, que van dur endavant el projecte amb èxit fins al 2018, quan es cedeix el manteniment i el servei a l'Ajuntament d'Alcoi. El projecte sempre ha mantingut el seu objectiu, per a recuperar una espècie desapareguda al territori feia moltes dècades, i que continuava observant-se cada tardor, durant els vols de dispersió de l'espècie, sense que els individus pogueren trobar on alimentar-se, on residir. Cal destacar que en només quatre anys es va assolir l'objectiu final de l'establiment d'una colònia reproductora, i ben a prop, al barranc del Cint. Des

INFORMACIÓ

INFORMACIÓ

[Fotos: Juani Ruiz, Diarió Información]

d'aleshores la població, silvestre, funciona seguint la seua important funció en l'ecosistema, com fa segles, només han canviat els intermediaris. Doncs així, el Parc Natural continua col·laborant activament, duent endavant el vessant tècnic, de seguiment i marcatge del projecte, amb la finalitat de seguir estudiant la dinàmica de les poblacions i estimar l'èxit reproductiu a partir de la primavera. En aquestes tres jornades s'han capturat i marcat més d'un centenar i mig de voltors, molts residents i molts joves nouvinguts, fins i tot algun provinent de territoris molt llunyans. En aquestes jornades, a més del personal dels parcs naturals, col·laboren voluntaris, estudiants en pràctiques i, enguany, tot en coordinació amb l'Ajuntament, s'ha volgut obrir a l'aprofitament didàctic, amb la participació de centres educatius de Secundària locals, que han sigut atesos per l'equip tècnic del PN. Els i les alumnes han pogut conèixer de primera mà aspectes relacionats amb la morfologia, l'alimentació, la reproducció, l'hàbitat d'aquests animals i, sobretot, gaudir freqüentment de l'observació directa. Com cada any, no ha faltat el ressò mediàtic, com es comentarà més endavant.

Miscel·lània d'accions i activitats

S'aprofita aquest apartat per a destacar un conjunt divers d'accions ressenyables en aquest quadrimestre. En primer lloc, com ja s'ha esmentat, la demanda de notícies que se sol adreçar als espais naturals protegits ha donat com a resultat un ressò mediàtic molt significatiu amb dos temes concrets: el projecte de recuperació de *Triops cancriformis* i tot allò dels voltors (*Gyps fulvus*). En el primer cas, s'han omplert titulars sobretot des que algú a vingut a designar aquests animalets com a «gamba dinosaure»; ocurrencia afortunada o no, continuarem anomenant-los com a «tortuguetes», que és com s'han conegut aquests petits crustacis d'aigua dolça o, simplement, *Triops*. Aquests, desenvolupen el seu cicle vital a bassons temporals mediterranis, que s'omplien amb la pluja i acaben dessecant-se. Ja fa un temps que es va veure que les poblacions havien patit una forta regressió al territori valencià, per això s'ha engegat un programa d'actuacions de conservació. Al PN de la Serra de Mariola, s'ha aconseguit completar amb èxit el seu cicle en alguns punts de la serra. Però malgrat el ressò mediàtic, just en aquests mesos, caldrà continuar esperant la pluja. El segon cas és més habitual, periòdicament el projecte del «Canyet» i tot el que envolta als voltors susciten molt d'interès, i ara també en l'època en què en venen molts i la seua observació en vol està encara més a l'abast, i aprofitant les sessions de marcatge ja descrites.

Habilitan en Valencia una charca protegida para la preservación del Triops, la especie viva más antigua de la Tierra

El Centro Acuícola de El Palmar ha desempeñado un papel fundamental en este proyecto, llevando a cabo la eclosión de larvas y asegurando un inicio exitoso de la vida de estos crustáceos

INFORMACIÓN
DE Alicante | Desde todo vivienda | Petis | lista franquista | victoria d'el CF | Petis pelipotes El Campello | Noticias de Alicante
ALCOY | OCCIDENTAL | CASTALLA | MUNICIPIOS | ALICANTE

El ser vivo más antiguo de la Tierra está en Alcoy, en la Serra Mariola

- Una de las charcas del parque natural se ha repoblado con las comúnmente conocidas como "tortuguetas"
- Los triops son una especie catalogada como "vulnerable" por el grave riesgo de desaparición en el litoral mediterráneo

Sara Rodríguez

06-12-23 | 17:36 | Actualizado a las 16:38

elDiario.es

Hazte sociu

Comunitat Valenciana

En valencià | Provincias | Comarcas | Política | Cultura | Medio Ambiente | Economía | Opinión | Blogs | Contact

Recuperan en la Serra de Mariola la especie considerada como la más antigua de la Tierra y que data del Triásico

Las "tortuguetas" son una especie catalogada como "vulnerable" por el grave riesgo de desaparición en el litoral mediterráneo

COMPROMES O₂

petjada de carboni als Parcs Naturals

parc natural
de la serra
de mariola

 t.me/pnserrademariola

[Foto: Monise V.]

El projecte «CompromesO2» és un projecte impulsat des del CEACV de la GVA i està a la xarxa de parcs naturals, per al càlcul de la petjada de carboni associada a l'activitat de les instal·lacions i els equips adscrits al PN. Com ja es va fer l'any passat, al novembre s'ha procedit al registre de la petjada de carboni relativa a l'any 2022, a l'aplicació del Ministeri de Transició Ecològica i el Repte Demogràfic. En l'apartat de comunicació cal destacar també la informació sobre avisos d'interès, sobretots en aquesta estació en què s'obri la veda i comencen a dur-se a terme activitats cinegètiques (de caça) per part dels clubs de caça locals. Com ja s'ha comentat en altres ocasions, des del Parc Natural s'ha fet un gran esforç per a intentar obtenir la informació de les batudes i els ganxos que van a dur-se a terme, per a poder informar a la població i poder detectar situacions prevenibles amb altres activitats. Paga la pena recordar que la caça és una activitat regulada per la normativa sectorial, les competències de la qual recauen en el Servei de Caça i Pesca, per tant el Parc Natural no és qui autoritza, ni qui promou, ni menys qui du a terme les caceres, la intenció, amb major o menor èxit, no és altra que la de incentivar la coordinació i la d'informar.

En l'apartat d'interpretació del patrimoni i educació ambiental, a més de les activitats amb centres educatius del programa d'EA del PN, s'ha continuat amb l'oferta de visites guiades obertes al públic, en aquesta ocasió titulada «Entre el Preventori i el Castellar», amb motiu del Dia Internacional de les Muntanyes.

Erithacus rubecula [foto: M. Martínez]

PER CONÈIXER, PER CONSERVAR...

La migració de les aus

Dins de la biologia de les espècies, la fenologia és un concepte molt interessant. Engloba el comportament dels éssers vius i la relació amb els factors climàtics. En el cas dels ocells, sembla obvi que tracten de buscar les condicions que siguin més propícies per al seu dia a dia, ja siga per a la cria dels seus pollets o per a trobar més abundància d'aliment. Durant la primavera i l'estiu, tots ens sentim àvids per l'arribada de falciots i oronetes, que des d'Àfrica acudeixen a la Península Ibèrica fugint de la calor massiva, trobant així doncs, temperatures més suaus i encoratjadores. El que probablement no és tan conegut és, que molts ocells acudeixen a les nostres terres a l'hivern també amb el mateix motiu. En aquest cas, els ocells que es traslladen ací en dates més gelades provenen del nord d'Europa, de països com Noruega o Finlàndia on, per a llavors, els termòmetres arriben sota zero amb moltíssima més probabilitat que per aquestes zones. Durant dates hivernals nombrosos tords acudeixen a buscar una llar temporal en el PN de la Serra de Mariola. Per a aquests mesos veiem com

OBSERVACIÓ D'AUS

PN SERRA DE MARIOLA

L'observació d'aus és una activitat que no està més estesa de "mirar aus", és una activitat esportiva, que ens apropa a l'entorn natural i que pot millorar la salut de les persones, tant física com psicològica.

El Parc Natural de Serra Mariola, amb el seu mosaic agroforestal, alberga una gran quantitat d'ambients, fet que es tradueix en una gran diversitat faunística i, com en, en una gran diversitat d'aus. La seua presència és, a més, un indicador de la qualitat de l'habitat.

ÈPOCA DE L'ANY
 És una de les èpoques més adequades per observar el nostre entorn natural i el paisatge.

HÀBITAT
 Els hàbitats de Serra Mariola són molt diversos i variats: forestal, agrícola, comunitari i urbà.

MORFOLOGIA
 La gran majoria de les aus, de forma i mida, són molt semblants a les que trobem a l'entorn natural.

CANT
 El cant de les aus és molt variat i pot ser molt interessant per a l'observador.

CODIÈTIC
 1. Observar la vida de les aus.
 2. Observar el comportament de les aus.
 3. Observar la interacció entre les aus.
 4. Observar la interacció entre les aus i l'entorn.
 5. Observar la interacció entre les aus i els humans.
 6. Observar la interacció entre les aus i els altres animals.
 7. Observar la interacció entre les aus i el paisatge.
 8. Observar la interacció entre les aus i el clima.
 9. Observar la interacció entre les aus i la cultura.

AUS COMUNES DEL PN SERRA DE MARIOLA

RESIDENTS

Ulls (Turdus merula)	Corb (Corvus corax)	Troci (Troglodytes aedon)	Corbenc (Cyanus cyaneus)
Pic negre (Sitta europaea)	Mitja (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Pit-roig (Erithacus rubecula)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Capitell de coll (Empidonax traillii)	Capitell (Piranga erythrogastra)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Capitell de coll (Empidonax traillii)	Capitell (Piranga erythrogastra)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Capitell de coll (Empidonax traillii)	Capitell (Piranga erythrogastra)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Capitell de coll (Empidonax traillii)	Capitell (Piranga erythrogastra)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Capitell de coll (Empidonax traillii)	Capitell (Piranga erythrogastra)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Capitell de coll (Empidonax traillii)	Capitell (Piranga erythrogastra)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Capitell de coll (Empidonax traillii)	Capitell (Piranga erythrogastra)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Capitell de coll (Empidonax traillii)	Capitell (Piranga erythrogastra)

moltes plantes deixen a la vista els seus suculents fruits, cridaners a la vista tant per als ocells com per a nosaltres. Com a exemple, el cas de les mores, aperitiu per excel·lència de les nostres passejades, o l'arboç, un saborós dolç del qual tots ens sentim temptats a provar, i que a més s'utilitza per a fer melmelades. També tenim el singular i simpàtic pit-roig. Normalment les seues poblacions han decidit establir-se de manera permanent, el que ens indicaria que són sedentaris, però d'altra banda, alguns individus no han abandonat els seus costums migratoris i decideixen fer-nos la visita, fugint d'un destí incert. A l'hivern els veurem moltes vegades assemblant-se a una xicoteta piloteta, unflant el plomatge, la qual cosa d'alguna manera li permet acumular la calor de la seua temperatura corporal i per tant, aguantar més el fred. No podem obviar tampoc el cas de l'estornell, un ocell que s'integra en enormes esbarts i que a vegades ens regala un enorme espectacle: es tracta del vol sincronitzat, on centenars d'ells s'aglutinen sobre els nostres caps, creant precioses i harmonioses formes en moviment. La seua melodia es caracteritza per una àmplia varietat de tons, espetecs i sons que donen lloc a curioses composicions. Així doncs, veiem com el món dels ocells mai deixa de sorprendre'ns, amb el seu fascinant comportament, del qual a hores d'ara encara no s'ha trobat resposta a tots i cadascun dels seus designis.

AUS COMUNES DEL PN SERRA DE MARIOLA

RESIDENTS

Corbenc (Cyanus cyaneus)	Troci (Troglodytes aedon)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)

ESTIVALS

Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)

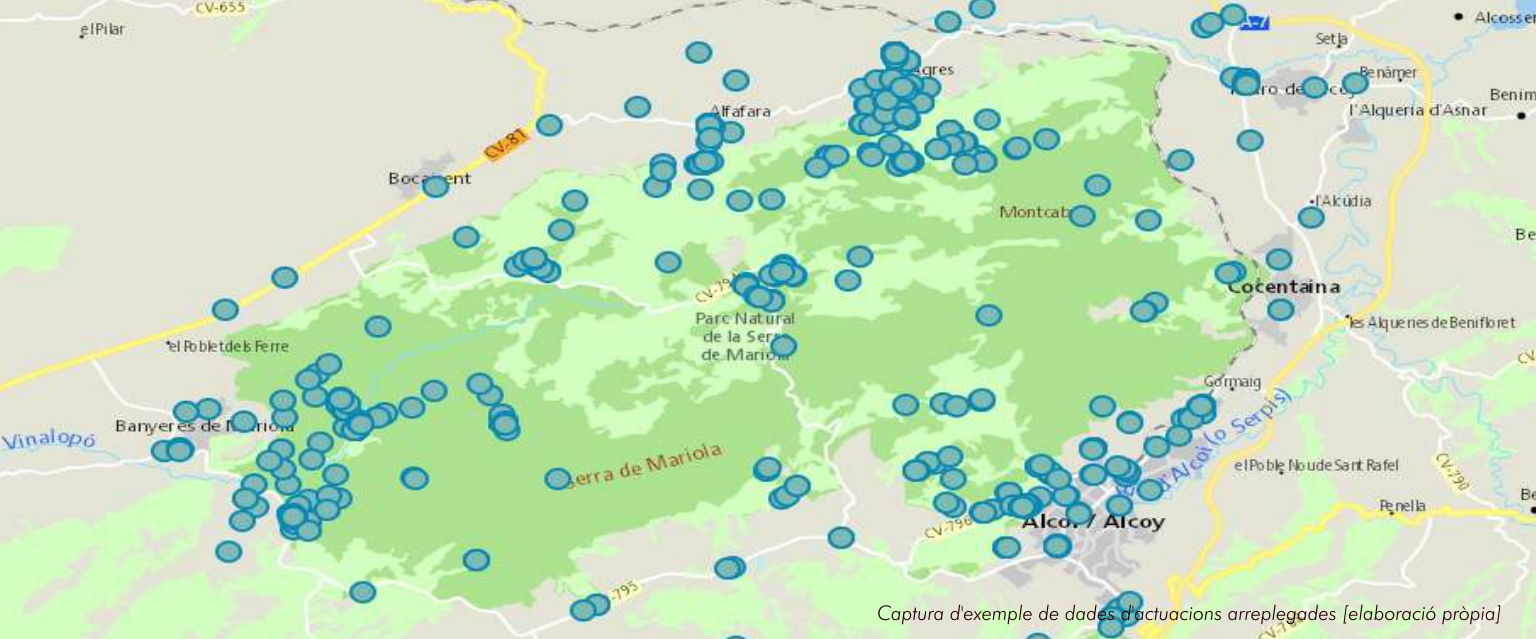
AUS COMUNES DEL PN SERRA DE MARIOLA

HIVERNANT

Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)
Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)	Ulls (Turdus merula)	Troci (Troglodytes aedon)

Infografia sobre les aus comunes del Parc Natural de la Serra de Mariola, disponible al web: <https://breu.gva.es/b/1HD51opsob>

CONTRAPORTADA

Planificació anual de la gestió del Parc Natural

Cap a la fi de cada anualitat, es du a terme un treball més intens destinat a l'elaboració d'una planificació anual per a l'any vinent. Aquest model de planificació de la gestió ja consolidat, ve duent-se a terme des de fa temps, i es tradueix en un document de caràcter intern com a marc a l'hora de dur endavant les tasques inherents dirigides al manteniment i la millora dels valors naturals com a objectiu principal, a l'ordenació de l'ús públic i la labor educativa i de difusió d'aquest patrimoni entre la ciutadania, tot amb la intenció d'optimitzar els limitats recursos disponibles i assolir un major nivell d'eficiència. Any rere any es replantegen els objectius i s'arrepleguen les dades dels indicadors d'avaluació establerts. Cal assenyalar el caràcter participatiu amb què es confecciona la planificació i de la mateixa gestió, participada, en sinergia amb altres administracions, entitat i col·lectius.

Redacció:
equip tècnic del Parc Natural

Centre d'Informació del PN
CV-795 (Alcoi-Banyeres) km 17
(mas d'Ull de Canals)

Parc Natural de la Serra de Mariola
965937961, 679195215
serra_mariola@gva.es
parquesnaturales.gva.es/mariola
www.facebook.com/pnserrademariola
t.me/pnserrademariola (canal Telegram)

